

Więcej niż patron i więcej niż pomnik. Stefan Żeromski patronuje LO w Iławie już od 60 lat

data aktualizacji: 2026.10.15

Sześć dekad temu - dokładnie 23 października 1966 roku - Liceum Ogólnokształcące w Iławie obrało za patrona jednego z najważniejszych i najbardziej bezkompromisowych polskich pisarzy - Stefana Żeromskiego. Tego samego dnia na skwerze przed szkołą - dziś na Skwerze Stefana Żeromskiego - odsłonięto pomnik upamiętniający autora "Przedwiośnia". Równy sześćdziesiąt lat później - 23 października 2026 roku - w iławskim "Żeromku" odbędzie się konferencja naukowa, poświęcona Żeromskiemu. Jej organizatorzy postanowili spojrzeć na postać patrona z różnych perspektyw: naukowej, lokalnej i czysto ludzkiej.

Dla każdego miłośnika historii Iławy i okolic **związki Stefana Żeromskiego z miastem to wątek szczególny**. W 1920 roku, w **dramatycznych okolicznościach plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu, pisarz osobiście przemierzył te tereny, angażując swój autorytet w sprawę polską**. Wokół jego ówczesnej wizyty przez lata narosło jednak wiele mitów, półprawd i domysłów, z którymi znawcy jego biografii mierzą się do dziś. Nadchodząca konferencja będzie doskonałą okazją, by wiele

z nich wyjaśnić.

Gościem honorowym konferencji będzie **prof. dr hab. Katarzyna Sobolewska**, badaczka biografii, języka i recepcji dzieł Stefana Żeromskiego. Prelegentka na co dzień jest profesorem w Instytucie Języka Polskiego Polskiej Akademii Nauk oraz pełni zaszczytną funkcję prezesa Stowarzyszenia imienia Stefana Żeromskiego. W swoim wystąpieniu **„Dlaczego tak trudno dziś czytać Żeromskiego - i dlaczego warto?”** prof. Sobolewska spróbuje przekonać słuchaczy, że pisarz wciąż ma nam dziś coś ważnego do powiedzenia.

W dalszej części spotkania **Dariusz Paczkowski**, przewodnik po Warmii i Mazurach, w prelekcji **„Historia, twórcy i tajemnice ławskiego pomnika Stefana Żeromskiego”** zabierze słuchaczy za kulisy wydarzeń z połowy lat 60. XX wieku. Odsłoni nazwiska i losy artystów odpowiedzialnych za budowę pomnika pisarza w Iławie, opowie o technicznych oraz politycznych realiach tamtej epoki, a także przywoła zapomniane fakty i anegdoty, które przez dekady obrosły wokół kamiennego wizerunku Żeromskiego. Będzie to okazja, by spojrzeć na ławski pomnik jako na świadka pasji i uporu ludzi, którzy w 1966 roku doprowadzili do jego odsłonięcia.

Z kolei **Michał Młotek**, który dokładnie prześledził podróż Żeromskiego po Warmii, Mazurach i Powiślu, w wystąpieniu **„Misja plebiscytowa. Kulisy wizyty Stefana Żeromskiego w Iławie”** cofnie zegar o ponad sto lat, przenosząc uczestników w sam środek gorącego lata 1920 roku. Prelegent odtworzy realia tamtych niebezpiecznych dni: odsłoni szczegóły pobytu pisarza w ówczesnej Deutsch Eylau, zrekonstruuje trasę jego podróży, wskaże ludzi, z którymi się spotykał, i przypomni, z jak wielkim osobistym ryzykiem wiązała się wtedy jawna działalność propolska na tych terenach.

Konferencja będzie również doskonałą okazją do spojrzenia w przeszłość samej szkoły. Ważnym punktem programu będzie wystąpienie nauczyciela historii **Krzysztofa Tomaszewskiego „Więcej niż dyrektor”**, będące wspomnieniem o Stanisławie Hertlu – legendarnym pedagogu, którego pasja i zaangażowanie w rozwój ławskiego liceum wykraczały daleko poza zwykłe urzędowe obowiązki. To właśnie z jego inicjatywy ówczesnemu Liceum Ogólnokształcącemu w Iławie nadano imię Stefana Żeromskiego.

Prawdziwą gratką dla pasjonatów literatury i historii będzie **towarzysząca konferencji wystawa**. W szkolnych murach wyeksponowane zostaną oryginalne, międzywojenne wydania dzieł Stefana Żeromskiego oraz publikacje z epoki poświęcone jego barwnemu życiu i recepcji twórczości. To rzadka okazja, by obcować z materialnym świadectwem dwudziestolecia międzywojennego – książkami, które kształtowały wyobraźnię ówczesnych pokoleń.

- Konferencja naukowa, która odbędzie się 23 października w Zespole Szkół Ogólnokształcących im. Stefana Żeromskiego w Iławie, jest owocem współpracy szkoły, warszawskiego Stowarzyszenia imienia Stefana Żeromskiego, Instytutu Języka Polskiego Polskiej Akademii Nauk, Internetowego Muzeum Iławy oraz twórców cyklu spacerów "Historia jednej ulicy" i radnych miejskich - Dariusza Paczkowskiego i Michała Młotka.
- Wydarzenie odbędzie się w piątek, 23 października, o godzinie 11:00 w małej sali gimnastycznej Zespołu Szkół Ogólnokształcących im. Stefana Żeromskiego w Iławie przy ul. Sienkiewicza 1. Wstęp jest otwarty dla wszystkich mieszkańców, pasjonatów historii i literatury oraz sympatyków szkoły.

KONFERENCJA NAUKOWA

z okazji jubileuszu 60-lecia nadania
Liceum Ogólnokształcącego w Iławie imienia
Stefana Żeromskiego oraz odsłonięcia pomnika pisarza

W programie

prof. Katarzyna Sobolewska

Dlaczego tak trudno dziś czytać Żeromskiego – i dlaczego warto?

Dariusz Paczkowski

Historia, twórcy i tajemnice iławskiego pomnika
Stefana Żeromskiego

Michał Młotek

Misja plebiscytowa.
Kulisy wizyty Stefana Żeromskiego w Iławie

W programie również:

Więcej niż dyrektor. Wspomnienie o Stanisławie Hertlu

W trakcie konferencji odbędzie się wystawa
międzywojennych wydań utworów Stefana Żeromskiego
oraz publikacji z epoki poświęconych życiu i twórczości pisarza.

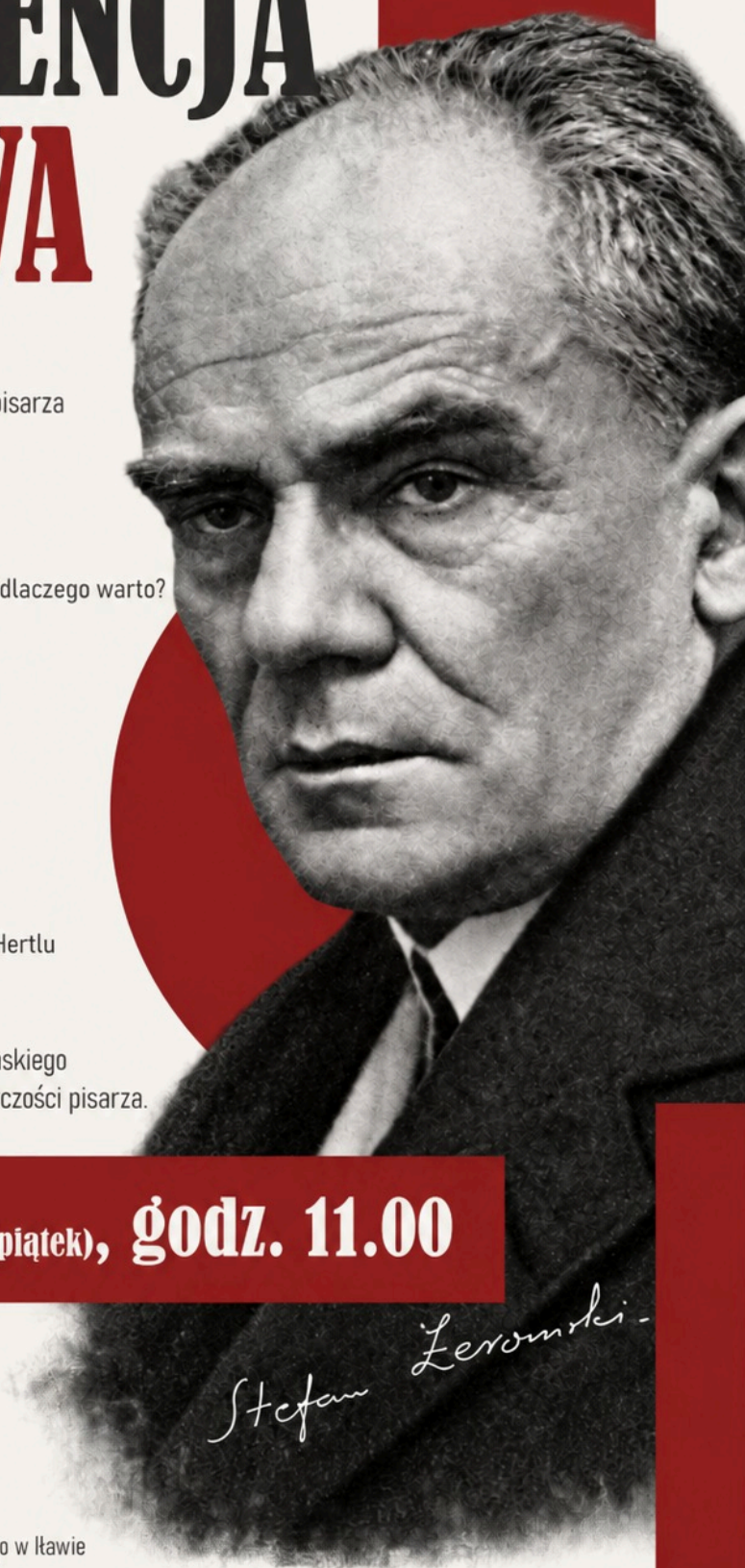
23 października (piątek), godz. 11.00

Mała sala gimnastyczna
Zespołu Szkół Ogólnokształcących
im. Stefana Żeromskiego w Iławie

Organizatorzy

Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Stefana Żeromskiego w Iławie
Stowarzyszenie imienia Stefana Żeromskiego w Warszawie
Instytut Języka Polskiego PAN
Internetowe Muzeum Iławy – Michał Młotek i Dariusz Paczkowski

Spotkanie otwarte

<https://www.infoilawa.pl/aktualnosci/item/83258-wiecej-niz-patron-i-wiecej-niz-pomnik-stefan-zeromski-patronuje-lo-w-ilawi-e-juz-od-60-lat>